

Н.А. Лемешева, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – АКТИВІЗУЮЧА ФОРМА НАВЧАННЯ, ЯКА СТВОРЮЄ МАЙБУТНЄ

Поганий учитель викладає істину, а гарний учитель вчить її шукати самостійно.

А. Дістерверг

Самостійна робота студентів в широкому розумінні передбачає активну творчу розумову діяльність, всебічне засвоєння знань, оволодіння практичними навичками саморозвитку та навичками дослідника в усіх видах освітнього процесу. У вузькому значенні самостійна робота зумовлена активною діяльністю студентів, налаштовану на самостійний пошук наукових знань та їх засвоєння, яка здійснюється без контакту з викладачем. Особливо важлива самостійна робота для студентів заочної форми навчання як провідна і вирішальна форма їх освітньої діяльності.

Працюючи самостійно, студенти ставлять перед собою мету і завдання, визначають шляхи їх досягнення, контролюють хід роботи з надбанням знань та самі оцінюють і вдосконалюють результати. Їх робота нерозривно пов'язана з роботою, яка проходить в аудиторії. Вирішальну роль у визначенні напрямку і характеру самостійної роботи студентів відіграє лекція і особистість викладача. Адже всі ми розуміємо, що за влучним висловом Генрі Форда «метою освіти не є заповнення голови фактами, а навчання людини, як користуватися розумом». Адже наша голова не шухлядка для фактів і великі розміри знань не є тим самим, що й розумова діяльність. Особистість викладача, рівень його знань, вміння налаштувати студентів на роботу залишаються вкрай актуальними.

Контроль за цим видом діяльності студентів є проблематичним і потребує спрямованої і чіткої організації. У разі ефективної організації самостійної роботи студента вона має бути не тільки зрозумілою для нього, а й цікавою, що дасть можливість забезпечити якісні навчальні послуги.

Необхідно враховувати, що сучасна молодь кардинально відрізняється від попередніх поколінь. Але ж чверть населення планети сьогодні це молодь. До 2025 року 75% ринку праці будуть мілленіали. За результатами опитування 33% молоді вважають, що

їхня освіта абсолютно марна. Щоб стати успішними, студентам сьогодні вкрай важливо усвідомити певні речі:

- потрібно навчитися вчитися, бо за статистикою в середньому за сім років змінюють чотири роботи, які потребують різних знань і навичок;

- отримати комунікативні навички, бо спілкування залишається важливою складовою;

- безперервне самовдосконалювання аби не залишитися поза;

- обов'язкове спілкування англійською мовою;

- вміння працювати в колективі, вирішувати конфлікти.

В умовах глобалізації, швидких змін в суспільстві, тривалих і складних викликів, що впливають на людину викладач повинен враховувати тенденцію і динаміку змін, орієнтуватися на майбутнє і застосовувати нові форми роботи.

Більш мобільною і комплексною зробити самостійну роботу дозволяють сучасні інформаційні технології: робота в системі електронного навчання eFront, використання презентацій, персональних сайтів викладачів дозволяє налагодити постійний контроль індивідуальної самостійної роботи студентів, виявити їх сильні і слабкі сторони, вплинути на рівень підготовки.

Підтриманню стійкого пізнавального інтересу до навчальних дисциплін, самостійного набування знань сприяють проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції-прес-конференції, до якої залучається кілька викладачів, лекції-провокації з заздалегідь запланованими помилками, лекції-діалоги. Під час таких лекцій студенти самі формулюють проблеми та знаходять шляхи її вирішення, навчаються логічно мислити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами та подіями, виявляти та розуміти основні закономірності історичного процесу.

Організувати індивідуальну роботу студентів і водночас формувати організаційні та комунікативні навички, навчити дискусійним формам взаємодії, розширити мотивацію, розвивати творчу ініціативу, поєднувати теорію і практику покликано семінарські заняття. Методи «мозкового штурму», роботи в групах, ділові ігри, метод інсценування, проведення онлайн-семінарів з групами інших вузів сприяють індивідуальному розвитку особистості. І тут великого значення набуває організація процесу навчання, планування самостійної роботи студентів, дієвий, точний і простий контроль з боку викладача. Виконуючи функції радника, наставника, консультанта, викладач є носієм нововведень, їх творцем і модифікатором.